

Renata Skřebská

Ladislav Vlodek 1907–1996

Dne 9. února 2007 uplynulo 100 let od narození sochaře Ladislava Vlodka. Autora, který celý svůj tvůrčí život zasvětil městu Hranice.

Ladislav Vlodek se narodil v Ostravě v hornické kolonii dolu Jindřich. Jeho předkové byli horníci, ale Ladislavův otec se vyučil zahradníkem u Rotschildů. V roce 1911 se odstěhoval s rodinou do USA, kde pracoval jako zahradník jeho bratr Rudolf. Vlodkův otec pracoval v Chicagu v Lincoln parku. Ladislav, u kterého se v dětství projevilo výtvarné nadání, se začal učit malování u paní Elizabeth Tuck. Dále navštěvoval tři roky jako mimořádný žák oddělení pro kresbu a později malbu na Chicago Academy of Fine Arts. V lednu roku 1922 se rodina vrátila do Československa a usídlila se ve městě Hranice, kde otec koupil dům na Staré střelnici a vybudoval velké zahradnictví. Po návratu se Ladislav Vlodek vyučil kamenosochařem v dílně místního kameníka Josefa Sosny. Po vyučení se přihlásil na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze a v roce 1925 byl přijat.

Vlodek, deníky, Babička, nedatováno

Studoval sochu u Josefa Mařatky a ornamentální a figurální malbu u Karla Štipla.¹

Tento stručný životopisný nástin nám pomůže pochopit některá východiska tvorby. Ladislav Vlodek nebyl vyhraněný autor, co se oboru týče. Stejně jako řada jeho současníků se zabýval malířstvím i sochařstvím. Pro jeho tvorbu je určující realismus. Opět podmíněný dobovým vývojem – od symbolické roviny, přes lyrickou a romantickou až k civilismu a dobově poplatnému socialistickému realismu. Námětově jsou pro něj typické lidské postavy, portréty, příběhy každodennosti, ale také určité romantické

stylizační prvky a témata z antické mytologie. Dalším velkým okruhem je příroda. Při tak značném výrazovém i pracovním záběru nelze učinit ukvapený závěr o autorově díle. Promítá se do něj také doba, která byla společensky složitá a plná událostí.

Z autorovy tvorby byla dosud prezentována především malba, grafika a sochařská tvorba a také články v tisku a katalogy se věnovaly hlavně těmto činnostem.²

Trochu stranou stála jeho kresba, přestože je v autorově uměleckém i osobním vývoji důležitá a zajímavá. Kresebná tvorba je zároveň kvalitní sondou do sociálního a společenského klimatu do-

Vladek, deníky, autoportrét, 1925

by. Jedná se především o skici, které dávají možnost postihnout tvůrčí a invenční stránku autora. Vlodkovy kresby jsou intimní sondou do jeho tvorby, protože jsou součástí osobních deníků a skicářů s řadou poznámek nejen k výtvarnému umění. Velkým přínosem pro zhodnocení této autorovy produkce je dochování novinových výtisků, na jejichž základě je možné porovnat skici s konkrétními tištěnými verzemi. Zároveň umožňují nahlédnout „za zrcadlo“ jeho tvorby. Ta je neustálým hledáním formy, výrazu a tvaru. Nejvíce inklinuje ke klasicistnímu pojetí a chce tvořit umění dokonalé formy. V jeho poznámkách se objevuje kritika současného moderního umění. Pro něj je východiskem antika a její kánon ušlechtilé krásy. Velmi dobře to postihují jeho vlastní slova: „...zobrazením skutečného obrazu podal bys vlastně jen tu hmotu-surovost-předmět, kdežto ty chceš podat duchovnost požitku při podívání se na předmět. Tedy to, co cítíš, nikoliv co vidíš. A jak to udělati? Uděláš tvar nárysny předmětu, barvu, látkovost

1 Čerpáno z autorových biografických vzpomínek, které mi zapůjčila rodina.

2 Katalogový list výstavy *Ladislav Vladek*, Lázeňský dům Moravan, Lázně Teplice nad Bečvou, 31. 5.–30. 7. 1997, MMG Hranice, výstavní síň Radnice, 4. 12.–4. 1. 1998, autor textu Tomáš Pospěch. PIVODA, O. – RICHTÁŘ, V.: *Ladislav Vladek. Život a dílo*. Vydala firma MIJOKA, s. r. o. Hranice, 1. vydání, nedatováno. Dále řada článků publikovaných v denním tisku.

Vlodek, deníky, hlava chlapce, nedatováno

– tyto tvary vznikají účelem, ale tebe nezajímá účel přímo, nýbrž krása. A tuto novou krásu musíš lidem přinášeti.“³ Vlodek bude chtít celou svou tvorbou přinášet krásu a libost, vědomě se nechce pouštět do experimentů, jeho cílem je harmonická krása. U Vlodka to není staromilství, nebo obava z experimentu. Touha po harmonické kráse vyvěrá přímo z jeho romantické a jemné duše. Mladý, nesmělý muž, velký platonik, jak to dokládají jeho

deníkové zápisy, ve kterých jsou pro něj ženy nedostižné a neuchopitelné. To je obsahem jedné roviny jeho kreseb – něha, čistota a lyrika, jak to dokládají skici dívek, lučních květů nebo zvířat. Vlodek byl také muž tajemný a bohémský, a tak další rovinou jsou jeho kresby do časopisů.⁴ Přestože sám paradoxně tuto část své tvorby příliš neuznával a bral ji jako možnost obživy v těžkém období, vzniká řada velmi kvalitních prací.⁵

Autorovu kreslířskou tvorbu lze obecně vymezit do několika okruhů. Jedním z nich jsou komiksy, které patří vůbec k prvním v rámci tohoto žánru na českém území.⁶ Už ve svých denících z roku 1921 kreslí velký komiks „The two twins of Brother Street“, který je po formální stránce pod silným

3 Citace z autorova deníku.

4 Spolupracoval s časopisy Koule, Klíčení, Humoristické listy, Lucerna atd.

5 Ve svém deníku popisuje těžké období během studií a krátce po jeho skončení, kdy se snažil uživit v Praze, ale společenská a hospodářská situace 30. let 20. století nebyla příliš nakloněna umění a také konkurence zde byla velmi silná.

6 V polovině 20. let 20. století se u nás této tvorbě věnoval také Ondřej Sekora.

7 Tento vliv je patrný nejen ve stylizaci postav, ale především ve vkládání textových titulků do „bublín“. Po návratu do Československa se tento styl postupně mění, až přechází k psaní textů pod obrázky. Prosadit se u nás s komiksy bylo obtížné, protože byly dlouhou dobu zatracovány a považovány za úpadkové, až dnes nastává doba, kdy je možné jejich objektivní zhodnocení a zařazení do sféry umění. O řadě autorů se vůbec nevědělo, že jejich tvorba se zabývá také touto oblastí. Za všechny lze jmenovat Zdeňka Buriana, kterého všichni znají jako malíře pravěku a jen úzký okruh zná jeho komiksové práce.

8 Většina Vlodkovy soukromé korespondence a poznámek v denících je v angličtině, zřejmě v důsledku života v USA v raném dětství. To dokládá i historka z jeho vzpomínek. Po návratu rodiny z USA do Hranic neuměl malý Ladislav dobře česky. Chodil proto na doučování k paní Brdečkové a zde maloval jejím synovi Jiřímu karikatury kovbojů, černocho, indiánů, tuláků i zvířat. To byl možná jeden z inspiračních zdrojů pro slavného Limonádového Joe.

vlivem americké produkce.⁷

Další mimořádnou bytostí, kterou je nutno zmínit, je postavíčka kocoura Felixe, která je jímavá a okouzlující a v době svého vzniku byla nesmírně populární. S trochou nadsázky lze říci, že to, co byly pro americké děti Disneyho zvířátka, byla pro generaci českých dětí 20. a 30. let minulého století právě postava kocoura Felixe. Autor velmi svébytně a originálně reaguje na slovanskou mytologii, ve které je kocour klíčovou pohádkovou bytostí. Vlodek byl bravurní kreslíř, s kresbou pracuje suverénně a daří se mu výtvarné i výrazové zkratky. Jeho práce mají silný invenční náboj, jak to dokládají karikatury, kde pracuje s obrovským množstvím lidských typů a nikdy se neopakuje.

Jeho schopnosti zapojit do díla fantazii se objevují také v dalším okruhu prací a to jsou vtipy a reklamy. Ilustrovat vtip nebo „joke“, jak sám autor své práce označuje, není vůbec jednoduché, naopak je náročné postihnout pointu příběhu stručnými výrazovými prostředky a Ladislavu Vlodekovi se to daří.⁸ Jeho vtipy jsou důmy-

Vlodek, deníky, karikatura cyklista, 1925

Vlodek, deníky, karikatura Malíři, 1925

Vladek, deníky, chlapec, 1924

slně vypointované a po výtvarné stránce dokonale čisté. Rovněž ilustrace „mondénních dam“ jsou vtipné, smyslné a dráždivé, avšak „nepohoršují mravy“. Mají v sobě noblesu a jiskru. Dámy z reklam tak evokují filmy s Oldřichem Novým a svět v záři reflektorů. Zde se určitě projevuje Vlodkova láska k filmu, protože se zachovalo také torzo jeho vlastního scénáře.⁹

Třetím velkým okruhem jsou kresby každodennosti, kde se mu daří zachytit intimitu chvíle a okamžiku, jak dokládají např. kresby s tematikou spících. Postižení psychiky a individuality člověka dokládají jeho portréty. Rovněž krajiny a městská tematika

zaujmou nejen výtvarně, ale jsou také zajímavým sociologickým dokladem o proměnách města a krajiny. Práce tak reflektují dobu a život moderního velkoměsta, jak ho Vladek poznal za studií v Praze, ale také svět věčného snílka a hledače krásy. Po návratu do Hranic, kde žije a tvoří, až do své smrti v roce 1996, se více zaměřuje na kresby zdejší krajiny, a vznikají tak historicky cenné pohledy na město a okolí. Ladislav Vladek byl jemný a romantický snílek, ale také bonviván a bohém. Rovněž jeho tvorba v sobě nese noblesu, harmonii i díla řemeslná. Přesto je to osobnost, která si zaslouží naši pozornost a úctu. O kresbě Ladislava Vlodka lze hovořit jako o jemné, hravé a chápající lidskou rovinu, protože Ladislav Vladek byl jemný, hravý a lidský.

9 V autorově deníku z roku 1936 se zmiňuje o touze zabývat se herectvím.

*Tak se kotouř Felix kvočnou stal,
následující vám povi seriál -*

Na vajících slepička Kvo tih sadi.
Kotouř Felix na ni s podivením blodi.

Slepička s vajíky dítla vřetka polehána.
S divným „kvo, kvo“ prchá na dvír jako itvána.

Felix praví: „A teď si tu píkni lahnu,
buď jak buď se s vajíky odsud ani nehnu.“

Na vajíčkách se svou miškou potěšení,
ukazuje toto další zobrazení.

Felix spal zde hodně dlouho, sladce tuze,
zvuky neznámými probudil se k kráse.

Z vajec kuřátka se klovou... Felix láme:
„Tohle černé, krysáckapinda, to je kráse!“

Kuřít rodinu pak s pýchou ukazuje.
Tata Měla odti nad tím vyvaluje.

Felix v bruku kuřátek vřetk zatím dítka -
co se stalo dále, berry zase víme.